

РОЗДІЛ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

ОЦІНКА ДОЦІЛЬНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОГРАМ В ПЕВНИХ РЕГІОНАХ ЗАДЛЯ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

ASSESSMENT OF THE EXAMPTION OF IMPLEMENTATION OF INVESTMENT PROGRAMS IN CERTAIN REGIONS FOR SUPPORT OF ENTERPRISE

У статті запропоновано алгоритм оцінки доцільності реалізації інвестиційних програм для підтримки підприємництва в певних регіонах, який включає п'ять етапів. На першому етапі відбувається вибір та узагальнення економічних показників оцінки привабливості регіону задля реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва за методом аналізу ієрархії. На другому етапі проводиться розрахунок інтегрального показника за допомогою методу таксономії. На третьому етапі здійснюється оцінка інтегрального показника регіону, визначається його рейтинг та відповідність до одної із трьох груп схильності щодо реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва. На четвертому етапі здійснюється побудова матриці привабливості регіонів щодо реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва. На останньому етапі відбувається оцінка галузевої спрямованості регіону для вибору пріоритетності інвестиційних програм підтримки підприємництва.

Ключові слова: інвестиційні програми, привабливість регіону, підприємництво, інтегральний показник, матриця привабливості.

The article substantiates the need to develop methodological principles for assessing the feasibility of implementing investment programs in individual regions. An algorithm for assessing the attractiveness of regions for the implementation of investment programs to support entrepreneurship in individual regions, taking into account their economic potential and industry orientation. The developed algorithm includes five main stages. At the first stage, the selection and generalization of economic indicators is carried out to assess the attractiveness of the region for the implementation of investment programs to support entrepreneurship by hierarchical analysis. To this end, a group of regional experts is created, which involves highly qualified specialists with extensive practical experience in various fields of economic activity (business environment, financial, fiscal and budgetary sphere, representatives of scientific schools, the public, etc.). At the second stage, the integrated indicator of assessing the attractiveness of regions for the implementation of investment programs to support entrepreneurship is calculated, using the index of small business activity and the index of propensity of regions to implement investment programs to support entrepreneurship. At the third stage, the integrated indicator of the region is assessed, its rating and compliance with one of the three groups of propensity to implement investment programs to support entrepreneurship are determined. At the fourth stage, a matrix of attractiveness of regions for the implementation of investment programs to support entrepreneurship is built and its data are interpreted. It is proposed to distinguish two groups of regions according to the index of small business activity (relatively high and relatively low activity) and three groups according to the index of propensity to implement investment support programs (high, moderate and low propensity). At the last stage, an assessment of the region's sectoral orientation is carried out in order to select the priority of investment programs to support entrepreneurship.

Key words: investment programs, attractiveness of the region, entrepreneurship, integrated indicator, attractiveness matrix.

УДК 332.155

DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.75-10>

Бойко Т.Ю.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів,
економіки та підприємництва
Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури

Boiko Tetiana

Prydniprovsk State Academy
of Civil Engineering and Architecture

Постановка проблеми. В останні роки регіональний розвиток економіки України відбувався в умовах реформування бюджетної та податкової систем в напрямку децентралізації, що призвело до створення сприятливих умов для підвищення ефективності використання в регіональній економіці сучасних ресурсів, технологій і управлінських моделей бізнесу, розширило фінансові можливості органів місцевого самоврядування та посилили їх економічну відповідальність перед громадами. Залучення додаткових інвестицій в регіон стало можливим мотивувати гарантіями ефективною реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва, що призведе до зростання валового регіонального продукту, додаткових надходжень до бюджету, забезпечення

виконання соціальних гарантій органами місцевого самоврядування та підвищення рівня життя населення. Але на жаль в сучасній економічній науці відсутня єдина методика оцінки доцільності реалізації інвестиційних програм в певних регіонах. Тому узагальнення основних етапів такої оцінки набуває особливої актуальності для економічного зростання України на шляху її інтеграції до Євросоюзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням оцінки конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості регіону присвячено багато наукових праць сучасних науковців. Так, наприклад, Савлук Ольга проаналізувала різні існуючі методики оцінки інвестиційної привабливості регіону (рейтинговий метод або шляхом

визначення інтегральних показників; матричний метод) та запропонувала власну методику, яка базується на розрахунку інтегрального індексу інвестиційної привабливості регіону [1, с. 5–6].

Економіст Сумської обласної організації «Всеукраїнська спілка вчених-економістів» Петровська С.А. запропонувала методичний підхід до оцінки інвестиційної привабливості регіону на основі побудови інтегрального показника та розробила загальну схему побудови інтегральних показників інвестиційної привабливості регіону [2, с. 114].

Вітчизняні науковці Пригара І.О. та Новикова І.В. проаналізували основні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіону (статистичний, рейтинговий, експертний), визначили їх переваги та недоліки, а також детально описали методику та методологію здійснення оцінки інвестиційної привабливості регіону за рейтинговим підходом [3, с. 125–129].

Економіст Завадських Г.М. провела порівняльний аналіз описових та рейтингових методик, вітчизняних підходів та методик західних агенцій щодо оцінки інвестиційної привабливості регіону. В результаті науковцем було встановлено, що рейтингові методики є більш наочними в отриманні економічних результатів, але не враховують регіонального галузевого аспекту, а методики західних агенцій долають цей недолік. Також, визначено, що жодна з методик не враховує повною мірою екологічний складник інвестиційної привабливості регіону [4, с. 152–154].

Професор Заблодська І.В. та доцент Серебряк К.І. розробили методику оцінки привабливості території у межах регіону в умовах децентралізації за допомогою соціально-економічних показників. Також, запропонували орієнтовний перелік показників оцінки привабливості території – об'єднаної територіальної громади [5].

Вітчизняний науковець Захарченко С.В. запропонувала методику оцінки та аналізу конкурентоспроможності регіону на основі методології фахівців Міжнародного інституту розвитку менеджменту (IMD-Lausanne) [6, с. 44–47].

Економіст Романко О.П. виокремив основні недоліки в національних підходах та методах оцінки конкурентоспроможності регіонів, сформулював багатокритеріальну класифікацію таких методів оцінювання, що може використовуватися при регіональному управлінні конкурентоспроможністю [7, с. 42–45]. Проведений огляд наукових робіт щодо методичного забезпечення оцінки конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості регіону, дозволяє зробити висновок, що існуючі методики не дозволяють в комплексі оцінити доцільність реалізації пріоритетних інвестиційних програм підтримки підприємництва в певному регіоні України.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в розробці алгоритму оцінки доцільності реалізації інвестиційних програм в певних регіонах України задля підтримки підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методичні засади оцінки доцільності реалізації інвестиційних програм задля підтримки підприємництва в певних регіонах України, на нашу думку, повинні враховувати рівень соціально-економічного розвитку регіону за інтегральним показником та галузеву спрямованість його території. Тому, безпосередньо алгоритм оцінки доцільності реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва в певних регіонах України для може складатися з п'яти етапів. Зміст цих кроків полягає в наступному.

Етап 1. Узагальнення економічних показників, які оцінюють привабливість регіону для реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва за методом аналізу ієрархій (МАІ). Для цього доцільно визначитись зі складом регіональних експертів, які визначають саме перелік необхідних економічних показників. До групи регіональних експертів доцільно залучати представників бізнесу, органів місцевого самоврядування, фінансової служби, фінансової сфери та науковців економічних вищих навчальних закладів регіону. Залучені експерти повинні оцінити важливість узагальнених економічних показників за шкалою, розробленою Т. Саати.

Вибір економічних показників оцінки привабливості регіону для реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва доцільно проводити шляхом анкетування обраних регіональних експертів. В ході дослідження, нами були окреслені основні показники економічного розвитку будь якого регіону, які можуть впливати на його привабливість до реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва (табл. 1). Наступним етапом необхідно попарно співставити обрані економічні показники з метою визначення їх пріоритетності та вагомості для оцінки привабливості регіону до реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва.

Вибір наведених показників обумовлено наступними твердженнями. Задля здійснення ефективної економічної діяльності суб'єктів підприємництва, насамперед, важливо в якому економічному регіоні від буде існувати. Узагальнюючим показником, який характеризує рівень розвитку економіки регіону, є валовий регіональний продукт (ВРП) як в загальному обсязі, так і на 1 особу в регіоні.

Зростання кількості діючих підприємств малого бізнесу та фізичних осіб – підприємців, господарська діяльність яких є більш мобільною до сучасних вимог ринку, сприяє появі більшої кількості

**Показників оцінки привабливості регіону
до реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва**

Код параметра	Зміст параметра
A1	Валовий регіональний продукт
A2	Валовий регіональний продукт на 1 особу в регіоні
A3	Кількість діючих представників бізнесу (юридичні особи)
A4	Кількість діючих фізичних осіб-підприємців
A5	Обсяги реалізації продукції (робіт, послуг) суб'єктами малого бізнесу в загальному обсязі кожного регіону
A6	Обсяги реалізації продукції (робіт, послуг) приватними підприємцями в загальному обсязі кожного регіону
A7	Чисті прибутки підприємств за регіонами України
A8	Чисті прибутки малих підприємств за регіонами України
A9	Збитки підприємств за регіонами України
A10	Збитки малих підприємств за регіонами України
A11	Зареєстроване безробіття населення за регіонами
A12	Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) суб'єктами господарювання за регіонами
A13	Середня заробітна плата за регіонами
A14	Обсяг реалізованої інноваційної продукції за регіонами
A15	Кількість зайнятого населення за регіонами України

суб'єктів господарювання, які можуть бути потенційними учасниками реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва. Паралельно доцільно проаналізувати в динаміці обсяги реалізації представників малого бізнесу і наявність прибуткових підприємств в регіоні, що забезпечить використання власних джерел фінансування при реалізації інвестиційних програм. Фактором, який здійснює зворотній ефект, є наявність та збільшення в динаміці збитків підприємств регіону, в тому числі і у представників малого бізнесу. Рівень безробіття свідчить про ступень зайнятості населення регіону. Зростання рівня безробіття, з однієї сторони, є негативним фактором розвитку економіки регіону, а з другої сторони, спостерігається зростання незайнятого населення, яке може бути залучено для реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва. Так, безробітні можуть бути у статусі найманих працівників, в результаті створення нових робочих місць представником підприємництва, або у статусі приватного-підприємця, який розвиває власний бізнес у результаті реалізації інвестиційних програм регіону. Для цього в межах інвестиційних програм доцільно виділяти кошти для організації курсів для майбутніх підприємців за напрямом «Бізнес-планування власної господарської діяльності». За період проходження курсів безробітні повинні обрати напрям власної діяльності, розробити бізнес-план і після закінчення програми навчання зареєструватись приватним підприємцем. Тому динаміку зміни рівня безробіття в регіоні доцільно розглядати в контексті з динамікою кількості при-

ватних підприємців, які можуть бути потенційними учасниками реалізації інвестиційних програм.

Задля забезпечення достовірності судження експертів в ході аналізу необхідно розраховувати індекси відповідності для кожного результату оцінки. На нашу думку, якщо визначений показник достовірності (ВВ) менше 15%, то твердження експертів можна вважати достовірними. Крім того, необхідно розраховувати середнє значення ваги кожного показника, і при умові що воно нижче 5%, визначений показник майже не впливає на схильність регіону до утворення підприємницьких кластерів. За результатами аналізу можливо відокремити економічні показники, вага яких більше 5%, на підставі яких в подальшому можливо розрахувати інтегральний індекс привабливості регіонів до реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва (ІСПП). До таких показників доцільно віднести: 1) обсяги реалізації продукції (робіт, послуг) суб'єктами малого бізнесу в загальному обсязі кожного регіону; 2) обсяги реалізації продукції (робіт, послуг) приватними підприємцями в загальному обсязі кожного регіону; 3) кількість фізичних осіб-підприємців; 4) кількість малих підприємств; 5) чисті прибутки малих підприємств за регіонами України; 6) чисті прибутки підприємств за регіонами України; 7) збитки малих підприємств за регіонами України; 8) зареєстроване безробіття населення за регіонами; 9) ВРП на 1 особу за регіонами України; 10) збитки підприємств за регіонами України; 11) ВРП.

Етап 2. Розрахунок інтегрального показника оцінки привабливості регіонів щодо реалізації

інвестиційних програм підтримки підприємництва. Інтегральні індекси ІАмп (індекс активності малого підприємництва) та ІСпп (індекс схильності регіонів до реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва) пропонуємо розраховувати за допомогою методу таксономії. Головною метою використання методу таксономії є отримання інформації про наявність або відсутність однорідності в досліджуваній сукупності об'єктів, про певні локальні згущення або розрідження і навіть «вільні простори» у цій сукупності точок-об'єктів.

Таксономічний показник може набувати значення в інтервалі $[0; 1]$ та має при цьому таку інтерпретацію: окремий об'єкт (процес) у даному періоді тим більше розвинутий, чим ближче значення узагальнюючого показника до одиниці. З його допомогою можна оцінити досягнутий у деякий період або момент часу «середній» рівень значення ознак, що характеризують явище чи процес [8, с. 79]. Побудова таксономічного показника починається з формування матриці спостережень (X). Елементи матриці – це показники, виражені в спеціальних ознаках в одиниці виміру. Для проведення подальших розрахунків необхідна стандартизація, яка дозволяє звести значення показників з різними одиницями виміру до безрозмірної величини, тобто вирівняти значення ознак.

Етап 3. Оцінка інтегрального показника регіону (d_i), визначення його рейтингу та відповідності до одної із трьох груп схильності. Процес групування регіонів для отримання матриці привабливості здійснюється відповідно до рівнів ІАмп та ІСпп для кожного регіону. На основі отриманих значень таксономічного показника проводиться групування об'єктів аналізу (регіонів) відповідно до середнього (еталонного) значення інтегрального показника (d -середнє).

Нами пропонується виокремлювати 2 групи регіонів за рівнем активності малого підприємництва: групу з відносно високою активністю МП, якщо d_i більше, ніж d -середнє значення та групу регіонів з відносно низькою активністю МП, якщо d_i менше, ніж d -середнє значення. Виокремлення трьох груп за рівнем схильності до утворення підприємницьких кластерів відбувається за такою схемою, що наведена в запропонованому алгоритмі [8, с. 79–81]. Визначений інтегрований показник для кожного регіону співставляється з середнім (еталонним) значенням по Україні і у відповідності до його значення регіон можна віднести до одної з трьох груп:

I група – якщо $d_i \geq \overline{d}_i + 10\%$, то регіон відноситься до групи «високої схильності»;

II група – якщо $d_i \leq \overline{d}_i - 10\%$, то регіон відноситься до групи «помірної схильності»;

III група – якщо $d_i - 10\% \leq d_i \leq \overline{d}_i + 10\%$, то регіон відноситься до групи «низької схильності».

Етап 4. Побудова матриці привабливості регіонів для реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва та інтерпретація її даних. При побудові матриці пропонуємо виокремлення двох груп регіонів за індексом активності МП (відносно висока та відносно низька активність) та трьох груп за індексом схильності до реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва (висока, помірна та низька схильність). Регіони, які потрапляють до елементів матриці, що окреслені ознаками помірної та високої схильності до реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва (це чотири з шести квадрантів – 3, 4, 5, 6), найбільш привабливі для інвестування. При цьому регіони, які потрапляють у квадранти, виокремленні ознакою відносно низької активності МП (квадранти 4 та 6), визнаються такими, що потребують додаткової підтримки держави при інвестуванні та реалізації програм сумісного фінансування інвестиційних програм, або створення пільгових умов кредитування під гарантію органів місцевого самоврядування.

Етап 5. Виявлення галузевої специфіки регіональної економічної системи. Метою виявлення галузевої специфіки регіональної економічної системи є з'ясування додаткового стимулу для подальшого розвитку підприємництва тієї чи іншої галузевої спрямованості, розуміння перспектив «вбудованості» конкретної інвестиційної програми в існуючу структуру економічної діяльності в регіоні.

При формуванні галузевих пріоритетів інвестиційних програм необхідно оцінити динаміку ключових показників спеціалізації регіону та проявів галузевої локалізації, оскільки збільшення значення таких показників в динаміці свідчить про подальші перспективи росту економіки, а зниження – про можливу необхідність розширення асортименту продукції, що випускається, необхідність модернізації виробництва чи про слабку перспективність розвитку підприємництва даної галузі в майбутньому.

Задля оцінки галузевої спрямованості регіонів з метою реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва саме визначеної галузі пропонуємо використати три коефіцієнти (K_i): локалізації галузі на території регіону, коефіцієнт душевого виробництва, коефіцієнт спеціалізації регіону [9, с. 110]. Якщо $K_i = 1$, це вказує на рівномірну концентрацію галузі у регіоні. Якщо $K_i > 1$, то йдеться про вищу, ніж середнє значення, концентрацію промисловості на території, і така концентрація тим більша, чим більше значення. Високе значення коефіцієнта свідчить про те, що галузь, яка досліджується, є галуззю спеціалізації регіону.

Коефіцієнт локалізації (K_l) розраховується як відношення питомої ваги галузі в структурі

виробництва регіону до питомої ваги тієї самої галузі в країні. Розрахунки можуть бути зроблені на основі обсягу виготовленої продукції, основних виробничих фондів, чисельності основного персоналу, продуктивності праці, фондівддачі, інвестицій в основний капітал, іноземних інвестицій, експорту та імпорту.

Коефіцієнт душевого виробництва (К_{дв}) обчислюється як відношення питомої ваги галузі регіону у відповідній галузі країни до питомої ваги населення регіону в населенні країни. Проте, Васильєв А.М. пропонує, і ми з цим погоджуємось, замість показника чисельності усього населення використовувати показник чисельності економічно активного населення, що є логічним, так як обсяги виробництва промисловості забезпечуються, в першу чергу, економічно активним населенням; до того ж це знизить вплив рівня економічної активності в регіоні на значення коефіцієнту [9, с. 120].

Коефіцієнт спеціалізації регіону (К_с) у даній галузі визначається як відношення питомої ваги регіону в країні по даній галузі до питомої ваги регіону в країні по всім галузям промисловості [9, с. 127].

Висновки з проведеного дослідження. Запропонований алгоритм оцінки обґрунтованості реалізації інвестиційних програм в певних регіонах надасть можливість створювати сучасні підприємницькі форми утворення пріоритетних галузей на регіональному рівні. Функціонування таких господарських одиниць забезпечить не тільки бажані структурні зміни в регіональній економіці, але й підвищення конкуренції, розвиток інноваційних технологій регіону. Одночасно ефективна господарська діяльність підприємництва внаслідок реалізації інвестиційних програм, насамперед гарантує зростання доходів і прибутку інвесторів, крім того є стимулом регіонального розвитку економіки, що безпосередньо впливає на вирішення проблем зайнятості населення, зростання рівня заробітної плати, наповнення бюджетів різних рівнів та реалізацію різних соціальних програм тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Савлук О. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів України. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2013. № 5. С. 31–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2013_5_4 (дата звернення: 25.10.2019)
2. Петровська С.А. Оцінка інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект. *Mechanism of Economic Regulation*. 2013. № 2. С. 113–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mre_2013_2_15 (дата звернення: 25.10.2019)
3. Пригара І.О., Новикова І.В. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів на прикладі Сумської області.

Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2016. Вип. 21(2). С. 125–129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_21%282%29__32 (дата звернення: 25.10.2019).

4. Завадських Г.М. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіону. *Глобальні та національні проблеми економіки: електр. наук. видання Миколаївський нац. ун-т ім. В.О. Сухомлинського*. 2017. Вип. 17. С. 152–155. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/34.pdf> (дата звернення: 25.10.2019).

5. Заблудська І.В., Сєребряк К.І. Оцінка привабливості території у межах регіону в умовах децентралізації: соціально-економічний аспект. *Ефективна економіка*. 2016. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5519> (дата звернення: 25.10.2019).

6. Захарченко С.В. Конкурентоспроможність регіонів України та стратегічні аспекти її підвищення (у контексті підходу фахівців IMD-Lausanne). *Регіональна економіка*. 2015. № 3. С. 44–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2015_3_7 (дата звернення: 25.10.2019).

7. Романко О.П. Методи та способи здійснення оцінки конкурентоспроможності регіону: світова практика і український досвід. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 42–45. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2018/11.pdf (дата звернення: 25.10.2019).

8. Саблина Н.В., Теличко В.А. Использование метода таксономии для анализа внутренних ресурсов предприятия. *Економіка підприємства*. 2009. № 3. С.78–82.

9. Васильціва Т.Г. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону : Монографія За ред. А.І. Мокія. Львів : Ліра Прес, 2010. 488 с.

REFERENCES:

1. Savluk O. (2013) Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti rehioniv Ukrainy [Assessment of investment attractiveness of the regions of Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*, no. 5. pp. 31–44.
2. Petrovska S.A. (2013) Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti rehionu: metodychnyi aspekt [Assessing the investment suitability of the region: a methodical aspect]. *Mekhanizm rehulivannia ekonomiky*, no. 2, pp. 113–126.
3. Pryhara I.O., Novykova I.V. (2016) Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti rehioniv na prykladi Sumskoi oblasti [Assessment of investment attractiveness of regions on the example of Sumy region]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Ekonomichni nauky*, vol. 21(2), pp. 125–129.
4. Zavadskyykh H.M. (2017) Metodychni pidkhody do otsinky investytsiinoi pryvablyvosti rehionu [Methodical approaches to assessing the investment attractiveness of the region]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky: elektr. nauk. vydannia Mykolaivskiy nats. un-t im. V.O. Sukhomlynskoho*, vol. 17, pp. 152–155.
5. Zablodska I.V., Sieriebriak K.I. (2016) Otsinka pryvablyvosti terytorii u mezhakh rehionu v umovakh detsentralizatsii: sotsialno-ekonomichni aspekt [Assessment

of the attractiveness of the territory within the region in the context of decentralization: socio-economic aspect]. *Efektivna ekonomika*, no. 11.

6. Zakharchenko S.V. (2015) Konkurentospromozhnist rehioniv Ukrainy ta stratehichni aspekty yii pidvyshchennia (u konteksti pidkhodu fakhivtsiv IMD-Lausanne) [Competitiveness of the regions of Ukraine and strategic aspects of its increase (in the context of the approach of IMD-Lausanne specialists)]. *Rehionalna ekonomika*, no. 3, pp. 44–51.

7. Romanko O.P. (2018) Metody ta sposoby zdiisnennia otsinky konkurentospromozhnosti rehionu: svitova praktyka i ukrainskyi dosvid [Methods and ways of

assessing the competitiveness of the region: world practice and Ukrainian experience]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 4, pp. 42–45.

8. Sablyna N.V., Telychko V.A. (2009) Yspolzovanye metoda taksonomyi dlia analiza vnutrennykh resursov predpriyatiia [Using the taxonomy method to analyze the internal resources of an enterprise]. *Ekonomyka predpriyatiia*, no. 3, pp. 78–82.

9. Vasylytsiva T.H. (2010) Stratehiia ta mekhanizmy zmitsnennia prostoro-strukturnoi konkurentospromozhnosti rehionu [Strategy and mechanisms for strengthening the spatial and structural competitiveness of the region]. Lviv: Liha Pres. (in Ukrainian)